

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1954

N:o 4—10.

Innehåll: N:o 4. Landskapslag angående interimistiskt undantagsstadgande för kommunalbeskattningen i landskapet Åland.
N:o 5. Landskapslag angående ändring av landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamn, utfärdad den 14 juli 1948.
N:o 6. Landskapslag angående ändring av landskapslagen om kommunallag för landskommunerna i landskapet Åland, utfärdad den 21 augusti 1930.
N:o 7. Landskapslag om skattelättnader vid kommunalbeskattningen i landskapet Åland för främjande av bostadsproduktionen.
N:o 8. Landskapslag angående ändring av landskapslagen om jaktkort i landskapet Åland, utfärdad den 1 december 1938.
N:o 9. Landskapslag angående läroplikt i landskapet Åland.
N:o 10. Landskapslag angående kostnaderna för folkskolväsendet i landskapet Åland.

N:o 4.

Landskapslag

angående interimistiskt undantagsstadgande för kommunalbeskattningen i landskapet Åland.

Föredragen för REPUBLIKENS PRESIDENT den 19 mars 1954.

Utfärdad i Mariehamn den 31 mars 1954.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 §.

Skattskyldig äger rätt att vid kommunalbeskattningen från sin inkomst avdraga femton procent av totalbeloppet av sin löneinkomst från tjänstgöring på fartyg i

trafik mellan utländska hamnar eller mellan finsk och utländsk hamn, dock icke mera än femtiotusen mark.

2 §.

I 1 § nämnd rätt till avdrag skall gälla beträffande 1954 års kommunalbeskattning i landskapet Åland.

Mariehamn den 8 december 1953.

På landstingets vägnar:

HUGO JOHANSSON
talman.

Herman Mattsson
vicetalman.

Carl Carlson
vicetalman

Landskapslag

angående ändring av landskapslagen om kommunalförvaltning
i Mariehamn, utfärdad den 14 juli 1948.

Föredragen för REPUBLIKENS PRESIDENT den 19 mars 1954.
Utfärdad i Mariehamn den 31 mars 1954.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas, att 87 § i landskapslagen den 14 juli 1948 om kommunalförvaltning i Mariehamn (22/48), sådant lagrummet lyder i landskapslagen den 28 februari 1951 (11/51), skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 87.

Från skattskyldig persons inkomst skall, i enlighet med vad stadsfullmäktige beslutat för den taxering, som för varje år skall förrättas, avdragas minst tjugotusen och högst fyrtyotusen mark för varje barn eller adoptivbarn, som han på grund av sin försörjningsplikt under skatteåret försörjt och som före skatteårets ingång icke fyllt sexton år. Då hustru skilt beskattas, må avdraget göras endast från den makes inkomst, vilken ensam eller huvudsakligen försörjt barnet. För barn, som självt har inkomst, må avdrag göras blott till den del sagda inkomst understiger det av stadsfullmäktige fastställda beloppet.

Överstiger skattskyldig persons och hans makas sammanlagda inkomst efter i §§ 84, 85 och 86 nämnda avdrag jämte i föregående moment stadgat barnavdrag icke åttiotusen mark, må därifrån i enlighet med vad stadsfullmäktige för varje år besluta göras ytterligare ett grundavdrag om minst trettiotusen och högst åttiotusen mark, eller, om inkomsten överstiger åttiotusen mark, ett avdrag motsvarande nämnda belopp, minskat med fem procent

för varje fulla femtusen mark, varmed inkomsten överstiger åttiotusen mark.

Då äkta makar skola skilt beskattas, skall grundavdraget fastställas på grund av deras sammanlagda inkomst och avdraget göras från den makes inkomst, som haft den större inkomsten.

Har skattskyldig persons skattebetalningsförmåga genom studier, underhåll av nära anförvanter eller till följd av egen eller närstående persons sjukdom, olycksfall eller annan sådan orsak, väsentligen nedgått, kan från inkomsten avdragas högst sextiotusen mark. Från avliden persons inkomst kan efter prövning avdrag göras eller hans dödsbo beviljas fullständig befrielse från skatt, därest han efterlämnat änka, oförsörjda barn eller andra arvingar, vilka varit beroende av honom för sin försörjning. Har skattskyldig avlidit efter det beskattningen verkställts, kunna fullmäktige, om den avlidne efterlämnat änka, oförsörjda barn eller andra arvingar, vilka för sin utkomst varit beroende av hans förvärv och omständigheterna äro särdeles ömmande, på ansökning efter prövning medgiva delvis eller fullständig befrielse från skattens erläggande.

Denna landskapslag träder omedelbart i kraft. Genom densamma upphäves landskapslagen av den 28 februari 1951 (11/51) om ändring av landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamn, utfärdad den 14 juli 1948.

Mariehamn den 8 december 1953.

På landstingets vägnar:

HUGO JOHANSSON
talman.

Herman Mattsson
vicetalman.

Carl Carlson
vicetalman

N:o 6.

Landskapslag

angående ändring av landskapslagen om kommunallag för
landskommunerna i landskapet Åland, utfärdad den
21 augusti 1930.

Föredragen för REPUBLIKENS PRESIDENT den 19 mars 1954.
Utfärdad i Mariehamn den 31 mars 1954.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas, att 121 § i landskapslagen den 21 augusti 1930 om kommunallag för landskommunerna i landskapet Åland (9/30), sådant lagrummet lyder i landskapslagen den 1 februari 1949 (4/49), skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 121.

Från skattskyldig persons inkomst skall, i enlighet med vad kommunalfullmäktige för den taxering, som för varje år skall förrättas, besluta, såsom barnavdrag ytterligare avdragas minst sextusen och högst tjugofemtusen mark för varje barn eller adoptivbarn, som han på grund av sin försörjningsplikt under skatteåret försörjt och som före skatteårets ingång icke fyllt sexton år. Då hustru skilt beskattas, må avdraget göras endast från den makes inkomst, vilken ensam eller huvudsakligen försörjt barnet. För barn, som självt har inkomst, må avdrag göras blott till den del sagda inkomst understiger det av kommunalfullmäktige fastställda beloppet.

Överstiger skattskyldig persons och hans makas sammanlagda inkomst efter i §§ 110, 111 och 112 nämnda avdrag jämte i föregående moment stadgat barnavdrag icke femtiotusen mark, må därifrån, i enlighet med vad kommunalfullmäktige för varje år besluta, göras ett grundavdrag med minst femtontusen och högst femtiotusen mark, eller, om inkomsten överstiger femtiotusen mark, ett avdrag motsvarande nämnda belopp, minskat med två procent för varje fulla ettusen mark, var-

Mariehamn den 8 december 1953.

På landstingets vägnar:

HUGO JOHANSSON
talman.

Herman Mattsson
vicetalman.

Carl Carlsson
vicetalman

med inkomsten överstiger femtiotusen mark.

Då äkta makar skola skilt beskattas, skall grundavdraget fastställas på grund av deras sammanlagda inkomst och avdraget göras från den makes inkomst, som haft den större inkomsten.

Har skattskyldig persons skattebetalningsförmåga genom studier, underhåll av nära anförvanter eller till följd av egen eller närstående persons sjukdom, olycksfall eller annan sådan orsak väsentligen nedgått, kan från inkomsten avdragas högst femtiotusen mark. Från avliden persons inkomst kan efter prövning avdrag göras eller hans dödsbo beviljas fullständig befrielse från skatt, därest han efterlämnat änka, oförsörjda barn eller andra arvingar, vilka varit beroende av honom för sin försörjning.

Har skattskyldig avlidit, efter det beskattningen verkställts, kunna fullmäktige, om den avlidne efterlämnat änka, oförsörjda barn eller andra arvingar, vilka för sin utkomst varit beroende av hans förvärv och omständigheterna äro särdeles ömmande, på ansökan efter prövning medgiva delvis eller fullständig befrielse från skattens erläggande.

Denna landskapslag träder omedelbart i kraft. Genom densamma upphäves landskapslagen den 1 februari 1949 angående ändring av landskapslagen om kommunallag för landskommunerna i landskapet Åland, utfärdad den 21 augusti 1930 (4/49).

N:o 7.

Landskapslag**om skattelättnader vid kommunalbeskattningen i landskapet Åland
för främjande av bostadsproduktionen.**

Föredragen för REPUBLIKENS PRESIDENT den 19 mars 1954.
Utfärdad i Mariehamn den 31 mars 1954.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 §.

Vid kommunalbeskattningen på grund av inkomst för åren 1948—1968 skall såsom skattbar inkomst icke anses inkomst, vilken erhållits:

1) från byggnad eller efter enhetligt byggnadsprojekt uppfört och samma ägare tillhörigt byggnadskomplex, som avsetts att huvudsakligen användas för bostadsändamål, och uppförandet av byggnaden eller komplexet påbörjats efter den 1 september 1947, men senast den 31 december 1958;

2) från tomt eller jordområde, som förvärvats efter den 1 januari 1947 och använts till tomtmark för byggnad eller byggnadskomplex, som avses i 1) punkten;

3) av aktie samt andel i aktiebolag och andelslag, av vars totala tillgångar minst trefjärdedelar består av i 1) och 2) punkterna nämnda byggnader eller byggnadskomplex eller av tomter eller jordområden.

Från skattskyldigs övriga inkomst må dock icke avdragas kostnader för förvärvande och bibehållande av i punkterna 1—3 avsedd skattefri inkomst.

Stadgandet i 2 mom. inskränker icke skattskyldigs rätt att på grund av allmän skattelag avdraga ränta på gäld från sin skattbara inkomst.

Ovan i denna paragraf stadgad befrielse från erläggande av skatt avser icke till mantalskommun utgående mantalsavgift.

2 §.

Vid ovan i 1 § nämnda beskattning må såsom skattbar inkomst icke anses ränta eller annan därmed jämförlig inkomst av;

1) fordran, som uppkommit vid överlåtelse av tomt och jordområde, som avses i

1 § 1 mom. 2 punkten och vars bebyggande påbörjats efter den 1 april 1948;

2) in-teckningslån eller kommun eller församling beviljat annat lån, som lyftats efter den 1 april 1948, och som använts till uppförande av byggnad eller byggnadskomplex, som avses i 1 § 1 mom. 1 punkten, eller till omsättning av lån, som använts för sagda ändamål.

3 §.

Skattelättnad, varom stadgas i 1 och 2 §§, må icke gälla längre tid än tio år. Vid beräkandet av denna tid må året 1948 icke medräknas.

4 §.

I 1 § 1 mom. 1 punkten nämnda byggnad eller byggnadskomplex skall anses använd huvudsakligen för bostadsändamål, då

1) lägenheternas sammanlagda golvyta, källarvåningens utrymmen icke medräknade, minst sextiofem procent eller, då fråga är om byggnad eller byggnadskomplex vars uppförande påbörjats den 31 december 1953 eller senare, minst sjuttio procent utgöres av bostadslägenheter eller för invånarnas gemensamma bruk avsedda utrymmen för bostadsändamål; och

2) minst tre fjärdedelar av i 1 punkten avsedda bostadslägenheters golvyta utgöres av lägenheter på högst etthundra kvadratmeter eller, då fråga är om byggnad eller byggnadskomplex, vars uppförande påbörjats den 31 december 1953 eller senare, högst åttiosju kvadratmeter.

Såsom huvudsakligen använd för bostadsändamål anses även byggnad med centralvärmeanläggning eller annan servicebyggnad, som huvudsakligen tjänar en eller flera byggnader eller byggnadskomplex, vilka uppfylla i 1 mom. 1 och 2 punkterna nämnda villkor.

Såsom huvudsakligen för bostadsändamål använd må icke anses del av byggnad,

ej heller byggnad, som icke av ägaren eller innehavaren användes såsom stadigvarande bostad, utan är avsedd till semesterbostad för honom eller hans familj eller för annan liknande tillfällig vistelse.

5 §.

Såsom i 1 § 1 mom. 2 punkten avsedd skattefri tomt eller där avsett skattefritt jordområde skall anses högst den femfaldiga bottenarealen för byggnad eller byggnadskomplex, som nämnes i 1 mom. 1 punkten av samma paragraf. Understiger sagda bostadsareal tvåusen kvadratmeter, må likväl ett område av nämnda storlek anses som skattefritt.

Tomt inom stadsplaneområdet, som är tillfullo bebyggd, må utan hinder av den i 1 mom. stadgade inskränkningen i sin helhet anses såsom skattefri.

6 §.

I 1 och 2 §§ stadgad skattelättnad beviljas av vederbörande skattemyndighet, och bör utredning företes om att förutsättning för erhållande av skattelättnad förefinnes, innan beskattningen slutförts.

Har i 1 § 1 mom. 1 punkten avsedd byggnad eller byggnadskomplex vid beskattningens verkställande ännu ej färdigbyggt, skall detta ej utgöra hinder för skattelättnad, om uppenbart är att byggnaden eller byggnadskomplexet i färdig-

ställt beboeligt skick kommer att uppfylla i 4 § stadgade villkor. Skulle, sedan byggnad eller byggnadskomplex bragts i beboeligt skick, framgå, att skattelättnad ej bort beviljas, skall ännu ej påförd skatt jämte eventuell skatteförhöjning fastställas medelst efterbeskattning och därvid tillämpas, vad om efterbeskattning och eftertaxering är särskilt stadgat.

7 §.

Landskapsstyrelsen äger utfärda nödiga anvisningar angående tillämpningen av denna landskapslag samt om den utredning, som erfordras för att skattskyldig skall komma i åtnjutande av i landskapslagen stadgad skattefrihet.

8 §.

Denna landskapslag träder omedelbart i kraft och skall tillämpas från och med den 31 december 1953. Genom densamma upphävas landskapslagen den 1 februari 1949 om skattelättnader vid kommunalbeskattningen i landskapet Åland för främjande av bostadsproduktionen (6/49) samt landskapslagen den 14 juni 1950 (23/50) angående ändring av landskapslagen om skattelättnader vid kommunalbeskattningen i landskapet Åland för främjande av bostadsproduktionen, utfärdad den 1 februari 1949.

Mariehamn den 8 december 1953.

På landstingets vägnar:

HUGO JOHANSSON
talman.

Herman Mattsson
vicetalman.

Carl Carlson
vicetalman

N:o 8.

Landskapslag

angående ändring av landskapslagen om jaktkort i landskapet Åland,
utfärdad den 1 december 1938.

Föredragen för REPUBLIKENS PRESIDENT den 19 mars 1954.
Utfärdad i Mariehamn den 31 mars 1954.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas, att 2 § i landskapslagen den 1 december 1938 om jaktkort i landskapet Åland (8/38) skall erhålla följande ändrade lydelse samt att 8 § i sagda landskapslag skall upphävas.

2 §.

Jaktkort må efter prövning utfärdas åt tillförlitliga personer för ett, två eller tre år åt gången i Mariehamns stad av magistraten och i landskommunerna av länsman. Avgiften för jaktkortet utgör tvåhundra mark för varje år av jaktkortets

Mariehamn den 8 december 1953.

giltighetstid, vilken avgift tillfaller landskapet för att användas till främjande av jaktvården inom landskapet. Jaktkort löses å den ort, där sökanden är bosatt.

Den, som utfärdar jaktkort, tillkommer ur landskapsmedel en ersättning om tjugo mark för varje kort.

Genom denna landskapslag upphäves landskapslagen den 27 mars 1947 (7/47) angående ändring av landskapslagen om jaktkort i landskapet Åland, utfärdad den 1 december 1938.

På landstingets vägnar:

HUGO JOHANSSON
talman.

Herman Mattsson
vicetalman.

Carl Carlson
vicetalman

N:o 9.

Landskapslag

angående läroplikt i landskapet Åland.

Föredragen för REPUBLIKENS PRESIDENT den 19 mars 1954.
Utfärdad i Mariehamn den 31 mars 1954.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 KAP.

Om läroplikt i allmänhet.

1 §.

Barn av finska medborgare i landskapet

Åland äro underkastade läroplikt enligt denna landskapslag. Läroplikten träder i kraft i nedanstadgad ordning.

Angående andesvaga barns läroplikt stadgas särskilt.

2 §.

Läroplikten avser inhämtande av det

mått av kunskap och färdighet, som meddelas i folkskola.

Undervisningspråket i folkskola, som åtnjuter understöd av landskapet, skall vara svenska.

3 §.

Läroplikten inträder vid höstterminens början det kalenderår, under vilket barnet fyller sju år, och upphör vid vårterminens slut det år, under vilket barnet fyller femton år eller, ifall det kunskapsmått och den färdighet, som i 2 § stadgats, icke uppnåtts, sexton år.

Den i föregående moment nämnda tiden för läropliktens fullgörande må framskjutas ett år, där barnets målsman eller folkskolans direktionschef prövar det för barnet nyttigt.

Utän avseende å ålder skall barn anses hava fullgjort sin läroplikt, så snart det erhållit avgångsbetyg från folkskolan eller annorledes inhämtat motsvarande mått av kunskap och färdighet.

4 §.

Befrielse från läroplikt må beviljas barn för kroppsslyte eller svag hälsa i den mån, som av läkare prövas nödigt. Kan intyg av läkare ej utan större svårighet anskaffas, ankommer befrielsen på vederbörande folkskoldirektionens prövning, såvitt befrielsen icke gäller hela skolgången under längre tid än en termin, i vilket fall barnet skall på kommunens bekostnad undersökas av läkare.

För bristande fattningsförmåga må barn med folkskolinspektörens begivande av direktionen i erforderlig utsträckning befrias från läropliktens fullgörande. Där kommun för sådana barn anordnat särundervisning, på sätt i 12 § stadgats, vare dessa pliktiga att taga del däri.

Av annan synnerlig orsak vare skol- föreståndare berättigad att på anhållan av barnets målsman medgiva befrielse från läroplikten för högst en månad samt med direktionschefens bifall för högst en läs-termin.

Angående befrielse från religionsundervisningen är särskilt stadgat.

II KAP.

Om läropliktens fullgörande.

5 §.

Läroplikten bör av barn fullgöras i folk-

skola, därest ej barnet erhållit motsvarande undervisning i annan skola eller i hemmet.

6 §.

I varje kommun skall för läropliktens fullgörande finnas ett tillräckligt antal folkskolor, så förlagda, att barnen i allmänhet icke hava från hemmet längre väg till folkskola i eget distrikt än fem kilometer. Dock kunna vidsträcktare distrikt inrättas, där genom kommunens åtgärder för skjutsning och i undantagsfall inkvartering elevernas skolvägar ej bliva oskäligt betungande. I enlighet härmed bör distriktsindelningen för folkskolorna i landskommunerna granskas och härvid beaktas, att av sådant till två eller flere kommuner hörande bosättningsområde, som icke lämpligen kan fördelas på övriga skoldistrikt inom vederbörande kommuner, skall bildas ett särskilt skoldistrikt.

Kommunens beslut i ärendet bör av landskapsstyrelsen oförändrat godkännas eller förkastas, i vilket senare fall landskapsstyrelsen äger, med angivande av skälen för förkastande samt med nödiga anvisningar, återförvisa ärendet för uppgörande inom viss tid av ny ändamålsenlig distriktsindelning. Därest landskapsstyrelsen anser sig icke kunna oförändrat godkänna kommunernas i saken fattade nya beslut, äger den avgöra frågan i enlighet med föreskrifterna i denna landskapslag.

Fastställd distriktsindelning kan ändras i samma ordning.

7 §.

Folkskolan utövar sin verksamhet antingen som fullständig folkskola, vilken indelas i lägre och högre folkskola, eller som reducerad folkskola.

Fullständig folkskola omfattar sju årsklasser, av vilka de tvenne lägsta bilda den lägre och de fem högsta årsklasserna den högre folkskolan. Reducerad folkskola har ävenså sju årsklasser, men arbetar med en lärare, sålunda att en del av lästiden användes till undervisning i de två lägsta och den andra delen i de fem högsta årsklasserna. I vardera skoltypen meddelas fortsättningsundervisning under ett års tid.

Med landskapsstyrelsens tillstånd kan i

fullständig folkskola tredje klassen tillfälligt överförs till lägre folkskolan.

Den högre folkskolan är alltid fast. Lärotiden i densamma är trettiosex veckor av läsåret. Dock må eleverna i de två eller tre högsta årsklasserna under hösten, då lantbruks- eller andra till befolkningens stadigvarande näringsfång hörande brådskande arbeten sådant påkalla, genom direktionens beslut befrias från skolgång för högst femton dagar av skolarbetet. Likaså må i lägre folkskola med en lärare enligt direktionens beslut en klass helt eller delvis undervisas ensam under högst tre veckor i början av läsåret, varvid övriga elever åtnjuta ledighet. Direktionens beslut skall ofördröjligen delgivas inspektören.

Den lägre folkskolan är antingen fast, i vilket fall läraren arbetar inom ett eller också turvis inom två distrikt, eller ambulatorisk, varvid läraren är i verksamhet turvis på två orter inom skoldistriktet. Lärotiden är trettiosex veckor, om läraren är i verksamhet på en undervisningsort, samt aderton veckor, om läraren arbetar på två undervisningsorter.

Reducerad folkskola är alltid fast. Undervisningstiden i densamma är fyrtio veckor.

Den egentliga folkskolan är sexårig, därest kommunen anordnar tvåårig dagfortsättningsundervisning.

8 §.

I Mariehamn skall finnas fortsättningsklasser, som ansluta sig till folkskolan och huvudsakligen avse utbildning för det praktiska livet. Denna undervisning meddelas om dagen.

Med landskapsstyrelsens begivande kunna i särskilda fall avvikelser göras från bestämmelsen rörande undervisningens meddelande om dagen.

I varje folkskola på landet skall läsårsvis enligt av inspektören godkänd plan meddelas fortsättningsundervisning under minst etthundra timmar, såframt minst åtta läropliktiga eller frivilliga deltagare anmäla sig. Är antalet deltagare mindre, må kommun anordna för dessa undervisning vid folkskola i något annat distrikt, såvitt detta med tillämpning av stadgandena i 10 § 1 mom. i avseende å de fortsättningsundervisning underkastade är

möjligt. Finnes ej möjlighet därtill och är antalet deltagare minst fem, skall fortsättningsundervisning meddelas vid folkskola i eget distrikt etthundra timmar under läsåret.

Vid beräkandet av det för den i föregående moment nämnda fortsättningsundervisningen utgående arvodet anses tjugufem fortsättningsundervisningstimmar motsvara den i 21 § landskapslagen om kostnaderna för folkskolväsendet stadgade veckotimmen.

9 §.

I distrikt, där antalet barn, vilka böra intagas i högre folkskola, uppgår till minst tjugofem, skall finnas högre folkskola samt, om antalet barn, som böra intagas i lägre folkskola, uppgår till minst tolv, en därtill ansluten lägre folkskola, som arbetar trettiosex veckor av året.

Där antalet barn, som böra intagas i högre folkskola, understiger tjugofem samt fullständig folkskola icke av kommunen i distriktet inrättats, skall undervisning meddelas i reducerad folkskola.

Är hela antalet barn, som bör intagas i högre och lägre folkskola, mindre än tjugofem, vare kommun likväl icke pliktig att för dem bekosta undervisning i deras eget distrikt, men åligge densamma dock att bidra till deras skolgång i ett annat distrikts folkskola.

10 §.

Barns målsman, vare sig han är finsk medborgare eller icke, må låta barn, som äro i läropliktsåldern och som ännu icke genomgått folkskolans lärokurs, avgiftsfritt besöka skola i det distrikt, där han är bosatt eller vistas för arbetsförtjänst. I stället för denna rätt må målsmannen dock kunna erbjudas tillfälle att temporärt under ett helt läsår i sänder låta barnet besöka annan folkskola i kommunen eller skola i främmande kommun, såframt ej barnets väg till skolan kommer att överstiga fem kilometer eller kommun enligt 9 § 3 mom. är pliktig att för barnen bekosta undervisning i deras eget distrikt eller där genom kommunens åtgärder för skjutsning och i undantagsfall inkvartering barnens skolvägar ej bliva oskäligt betungande.

Målsman är dessutom berättigad att under iakttagande av stadgat förfarande sät-

ta barn i annan folkskola i samma kommun, såvitt därav icke föranledes indragning av landskapsunderstödet för avlösnande av lärare inom det egna distriktet eller ock inrättande eller uppehållande av eljest onödig tjänst i det andra distriktet eller ock anskaffande av extra byggnad.

Målsman må sätta barn i folkskola inom främmande kommun, såframt motsvarande antal på kommunens område bosatta barn samtidigt kommer att besöka folkskola i målsmannens egen kommun eller den främmande kommunen därtill samtycker. Barn från främmande kommun vare kommunen dock ej skyldig att intaga i sin skola, om i följd därav ny lärartjänst måste inrättas eller eljest överflödigt tjänst uppehållas eller ock extra byggnad anskaffas.

11 §.

I högre folkskola må icke flere än fyrtio elever åtnjuta samfällid undervisning, ej heller flere än trettiofyra i lägre folkskola.

Överstiger antalet barn, som skola samfälligt undervisas, ovannämnda tal, må kommunen anställa flere lärare vid skolan eller dela skoldistriktet.

12 §.

Sedan Mariehamns invånarantal stigit till minst tiotusen, vare staden pliktig anordna särundervisning för de i 4 § 2 mom. omnämnda barn.

3 KAP.

Om övervakande av läropliktens fullgörande.

13 §.

Folkskoldirektion skall under inspektörens och landskapsstyrelsens inseende hava vårdnad därom, att inom dess distrikt läroplikten fullgöres i enlighet med denna landskapslag.

Denna omvårdnad kan av kommun i vissa avseenden överlåtas på en särskild nämnd eller annan kommunal myndighet.

14 §.

Folkskoldirektion äger föra förteckning över läroplikt underkastade barn inom distriktet, för vilket ändamål vederbörande prästerskap, församlingsföreståndare och den, som för civilregister, äro pliktiga att lämna nödiga uppgifter.

15 §.

Försummar målsman sin skyldighet att låta barn regelbundet besöka skola eller ombesörjer han icke för detsamma motsvarande undervisning, skall direktionen anmoda målsmannen att fullgöra sagda skyldighet samt, där han icke låter sig därav rätta, anmäla honom hos allmänna åklagaren till åtal inför domstol eller hos socialnämnden för åtgärd.

Finner domstol målsman förvunnen om sådan försumlighet, döme honom till högst femtio dagsböter.

16 §.

Läropliktigt barn skall icke intagas som elev i sådan skola, i vilken undervisning icke meddelas under lika många veckotimmar och lika många läsår som på folkskolans motsvarande stadium.

Landskapsstyrelsen äger övervaka, att jämväl andra än kommunala skolor, i vilka meddelas för läropliktens fullgörande erforderlig undervisning, uppfylla i 1 mom. föreskrivna villkor och även i övrigt fylla sitt ändamål.

17 §.

Åtnjuter barn för fullgörande av sin läroplikt undervisning på annat sätt än i folkskola inom eget distrikt, vare barnets målsman pliktig att vid ingången av varje läsår därom anmäla hos direktionen för vederbörande folkskola samt, därest den barnet meddelade undervisningen icke står under landskapsstyrelsens inseende, vid utgången av varje läsår till folkskoldirektionen insända av kompetent person utfärdat intyg över arten och omfånget av barnet meddelad undervisning. I brist på intyg, som kan godkännas, åligger direktionen att i sådant avseende låta anställa förhör med barnet. Finner direktionen sådant nödigt, vare berättigad att låta verkställa förhör vid slutet av varje lästermin. Förhöret må verkställas av barnets lärare i närvaro av en av direktionen utsedd kompetent person. Med kompetent person avses i denna paragraf kompetent lärare vid högre folkskola eller, om barnet befinner sig på lägre folkskolans stadium, även kompetent lärare vid lägre folkskola.

Befinnes det att hemundervisningen, oaktat påminnelse, icke motsvarar sitt än-

damål, må direktionen ålägga målsman-
nen att inom förelagd tid låta intaga bar-
net i skola.

Målsman, som icke åtnöjes med direk-
tionens beslut, äger rätt att hänskjuta
ärendet till vederbörande inspektörs av-
görande.

18 §.

Varje landskommun bör efter överlägg-
ning med inspektören uppgöra och till
landskapsstyrelsen för fastställelse insän-
da i överensstämmelse med denna land-
skapslag uppgjord plan angående ordnin-
gen och tiden för grundandet av folksko-
lor, antalet lärare samt läropliktens verk-
ställande.

Kommunens beslut i ärendet bör av
landskapsstyrelsen oförändrat godkännas
eller förkastas, i vilket senare fall land-
skapsstyrelsen äger, med angivande av
skälen för förkastandet samt med nödiga
anvisningar, återförvisa ärendet i och för
uppgörande inom viss tid av ny ändamåls-
enlig plan. Därest landskapsstyrelsen an-
ser sig icke kunna oförändrat godkänna
kommunens i saken fattade nya beslut,
äger den avgöra ärendet i noggrann över-
ensstämmelse med landskapslagens före-
skrifter.

19 §.

Anses avvikelser från bestämmelserna
angående distriktsindelningen vara nöd-
vändig till följd av lokala eller andra för-
hållanden i enskilda fall, ansöke kommu-
nen därom hos landskapsstyrelsen.

20 §.

Uppgår antalet gosselever vid högre
folkskola till minst etthundra, skall i sko-
lan finnas en särskild lärartjänst för gos-
sarnas slöjdundervisning. Särskild lärare

bör även finnas för flickornas handarbets-
undervisning, om flickelevernas antal upp-
går till minst etthundra.

I kommun, där minst femtio flickelever
komma i åtnjutande av fortsättningsun-
dervisning på dagen eller där minst tio
skolor meddela sådan undervisning på af-
tonen, skall finnas särskild lärartjänst i
huslig ekonomi.

Mindre kommuner böra gemensamt an-
ställa lärare i huslig ekonomi, så att be-
hovet av sådan lärare blir på motsvaran-
de sätt tillgodosett.

Vid fullständig folkskola med två lära-
re böra dessa vara lärare vid högre folk-
skola.

21 §.

Vad härförinnan stadgats angående hög-
re folkskola, skall i tillämpliga delar län-
da till efter rättelse jämväl med avseende
å lägre folkskola och reducerad folkskola.

Med barns målsman avses i denna land-
skapslag den, som huvudsakligen drager
försorg om barnets vård och uppfostran.

22 §.

Landskapsstyrelsen äger genom land-
skapsförordning utfärda närmare bestäm-
melser angående verkställigheten och till-
lämpningen av denna landskapslag.

23 §.

Denna landskapslag träder omedelbart i
kraft. Därest ombildande av egentlig folk-
skola till sjukklassig sådan kräver utvidg-
ning av skollokaliteterna, skall denna va-
ra verkställd till den 1 augusti 1958.
Stadgandet i 20 § 4 mom. skall tillämpas,
då tjänst blir ledig i skola med två lä-
rare eller då i tjänst varande lärare upp-
når kompetens för lärartjänster vid högre
folkskola.

Mariehamn den 8 december 1953.

På landstingets vägnar:

HUGO JOHANSSON
talman.

Herman Mattsson
vicetalman.

Carl Carlsson
vicetalman

N:o 10.

Landskapslag**angående kostnaderna för folkskolväsendet i landskapet Åland.**

Föredragen för REPUBLIKENS PRESIDENT den 19 mars 1954.

Utfärdad i Mariehamn den 31 mars 1954.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 KAP.

Allmänna stadganden.

1 §.

Det i landskapslagen om läroplikt i landskapet Åland föreskrivna folkskolväsendet grundas och underhålles samt de av läropliktens införande härflytande kostnaderna bestridas av kommun i dess helhet. För sagda ändamål erhåller kommun understöd av landskapet, på sätt nedan stadgas. Omfattar skoldistrikt delar av olika kommuner, tage vederbörande kommuner del i kostnaderna för skolan i förhållande till antalet av de till varje särskild kommun hörande läropliktiga barnen inom distriktet.

2 §.

Folkskolväsendet underlyder kommunens förvaltning. Av två eller flere kommuner gemensamt underhållen skola står under den kommuns förvaltning, inom vars område skolan är belägen.

3 §.

Kommun skall för sitt folkskolväsende uppgöra och till landskapsstyrelsens fastställelse överlämna reglemente, vilket bör innehålla föreskrifter rörande folkskolväsendets förvaltningssätt, ekonomins ordnande, underlättande av elevernas skolgång samt lärarnas avlönande.

2 KAP.

Folkskolväsendet i landskommunerna.

4 §.

För varje högre folkskola och reducerad folkskola skall egen lokal anskaffas. För lägre folkskola skall, där den ej kan inrymmas i högre folkskolas lokal, egen lokal anskaffas eller lämplig lokal upphyras.

Kommun vare dock tillåtet att med landskapsstyrelsens begivande provisoriskt inrymma högre folkskola och reducerad folkskola i ändamålsenlig förhyrd lokal.

I skolans tomt skall, åtminstone då ny skola inrättas och hus för densamma uppföras, reserveras gårdsplan till lekplats, samt, såvitt möjligt, tillräckligt stort jordområde för trädgård och idrottsplan. Kan för trädgård eller idrottsplan icke reserveras område på skolans tomt, skall, såvitt möjligt, sådant område reserveras på lämplig plats i skolans närhet. Kan för idrottsplan område icke reserveras enligt ovan, må sådant område reserveras på annan lämplig plats.

5 §.

Landskommun är berättigad att till anskaffande av egna folkskolbyggnader av landskapet erhålla i understöd 20—50 % och i amorteringslån 40—50 % av byggnadskostnadernas totalbelopp, såvitt dessa kostnader ej överstiga de nedan i denna paragraf nämnda normalprisen.

Installerar landskommun i tidigare uppförd folkskolbyggnad centralvärme eller elektrisk belysning eller utför kommunen i byggnaden annan ändamålsenlig förbättring, vilken icke kan hänföras till byggnadens underhåll, må landskapsbidrag eller amorteringslån ur landskapsmedel beviljas för de härav betingade kostnaderna enligt samma grunder som de, vilka gälla för anskaffande av ny skollokal.

Landskapsstyrelsen äger fastställa ritningar och arbetsbeskrivningar för skolbyggnader samt bestämma de normalpris, utöver vilka kommun ej är berättigad att erhålla landskapsunderstöd till byggnadskostnader.

Landskapets fattigaste och glest befolkade kommuner tilldelas, där anskaffande av folkskolbyggnader eljest bleve för

dem oskäligt betungande, understöd utöver vad ovan i 1 mom. är stadgat. I särskilda fall må, enligt landskapsstyrelsens prövning, byggnadskostnaderna för skola i sin helhet utgå av landskapsmedel.

Kommun, som varaktigt överlåter eller börjar använda skolbyggnad, anskaffad med landskaps- eller statsunderstöd, till annat ändamål än till folkskola, är pliktig att till landskapet erlagga en så stor andel av skolbyggnadens värde, som motsvarar understödet för densamma.

6 §.

Lärare vid högre folkskola tillkommer i naturaförmåner bostad, omfattande för manlig lärare minst tre och för kvinnlig lärare minst två rum och kök, lyse, färdigt huggen ved och tillgång till vatten, ävensom källare och bod samt enskild eller gemensam vedbod och badstuga. Vidare tillkommer läraren i naturaförmåner fähus, foderlada, tillräcklig betesmark för en ko och minst en halv hektar uppodlad jord i skolans närhet, eller, i stället för dessa naturaförmåner, antingen andra naturaförmåner till motsvarande värde enligt landskapsstyrelsens prövning, eller vederlag i penningar likaså enligt landskapsstyrelsens prövning.

7 §.

I penningar tillkommer lärare vid högre folkskola grundlön enligt enahanda grunder och till samma belopp som i riket tillkommer motsvarande lärare samt ålderstillägg för treårsperiod med sex procent av penninggrundlönen åt gången och fem särskilda gånger.

Utöver förenämnda löneförmåner erlagges till lärare vid högre folkskola, vars tjänsteort befinner sig på en i avseende å levnadskostnaderna jämförelsevis dyr ort, dyrortstillägg, som skall utgå efter enahanda grunder och till belopp, som i rikslagstiftningen är därom bestämt.

Dyrortstillägg erlagges ej till lärare, som uppbär i 15 § 5 mom. nämnt tilläggsarvode.

8 §.

Lärare vid lägre folkskola åtnjuter i naturaförmåner bostad, omfattande minst ett rum och kök, lyse, färdigt huggen ved och tillgång till vatten, enskild eller gemensam vedbod, källare och badstuga

samt minst en tiondedels hektar odlad jord eller av landskapsstyrelsen fastställt vederlag därför.

9 §.

I penninglön tillkommer lärare vid lägre folkskola grundlön enligt enahanda grunder och till samma belopp som i riket tillkommer motsvarande lärare samt ålderstillägg och dyrortstillägg enligt samma grunder, som i 7 § stadgas beträffande lärare vid högre folkskola, likväl så, att dyrortstillägg erlagges till samma belopp som i riket tillkommer lärare vid lägre folkskola.

10 §.

Lärare vid reducerad folkskola tillkommer samma naturaförmåner samt penninglön som lärare vid högre folkskola samt dessutom i ersättning för längre undervisningstid ett i riket för sådan lärare fastställt belopp.

11 §.

För handhavande av föreståndarbefattning erlagges i arvode ersättning för varje annan lärares klass om året lika stora belopp som därför i riket blivit fastställt.

12 §.

Landskapsstyrelsen fastställer de allmänna grunderna för de fall, där kommun må i penningar ersätta de i 6, 8, 10 och 14 §§ bestämda naturaförmånerna, och det sätt, varpå detta bör ske.

Lärare, som är gift med annan lärare vid samma skola, är icke berättigad till särskild bostad eller vederlag för bostadsförmåner, såframt kommunen åt makarna gemensamt upplåtit sådan bostad, som enligt 6 § tillkommer manlig lärare vid högre folkskola, eller om de därför erhålla vederlag i penningar.

Till lärare, som verkar vid två eller flere undervisningsställen, skola naturaförmåner givas på ett ställe, varjämte kommunen äger för honom bekosta skjuts till tjänstgöringsställen på längre avstånd än fyra kilometer och åter. Tilldelas honom på tjänstgöringsorten såsom temporär bostad möblerat rum med lyse och värme samt andel i kök, äger han åtnjuta blott flyttningsskjuts dit och åter.

13 §.

Har folkskollärare på grund av bevislig sjukdom varit förhindrad att under sam-

ma kalenderår handhava sin tjänst sammanlagt över trettio dagar, skall från hans grundlön för den överskjutande tiden innehållas en tredjedel. Fortbestår sådan sjukdom i en fortsättning längre tid än etthundraåttio dagar, bör hälften av grundlönen för den överskjutande tiden innehållas.

Har sjukdomen förorsakats av olycksfall i tjänsten, skall lärare erhålla sin ordinarie avlöning oavkortad för en tid av sextio dagar, räknat från dagen för sjukdomens utbrott. Fortgår densamma längre tid, skola från grundlönen göras i 1 mom. nämnda avdrag.

Ovan i denna paragraf stadgade avdrag skola göras även, då lärare på grund av sjukdom ej kan tillåtas handhava sin tjänst. Lärarinna äger på grund av havandeskap och barnsörd rätt till två månaders tjänstledighet med fulla löneförhöjningar.

Av lärare, som är förhindrad att handhava sin tjänst på grund av riksdagsmannaskap, landstingsmannaskap eller annat sådant offentligt uppdrag, från vilket avsägelse ej kan äga rum, innehålls en tredjedel av hans grundlön. Av lärare, som under fredstid inkallas till värnplikt vid aktiv trupp, innehålls hela avlöningen. Angående lön för till reservens repetitionsövningar eller extra tjänstgöring eller under tiden för krigstillstånd i tjänstgöring inkallade stadgas särskilt.

Av lärare, åt vilken beviljas tjänstledighet av annan än ovan i denna paragraf nämnd orsak, innehålls för tjänstledighetstiden hela hans avlöning, såvida icke den, som beviljar tjänstledighet, finner skäligt tillåta, att tjänsteinnehavaren, samtidigt som han får lyfta hela lönen, själv avlönar sin vikarie.

Vikarie, som lärare icke själv avlönat, åtnjuter grundlönen för lärare utan familj samt för tjänsten möjligen utgående dyrortstillägg och i 15 § 5 mom. stadgat tilläggsarvode samt såsom bostad ett rum jämte värme och lyse ävensom andel i kök.

14 §.

Handarbetslärare och annan timplärare erhålla i årligt arvode därför i riket fastställt belopp per veckotimme.

Med stöd av 20 § i landskapslagen om läroplikt antagen lärare i handarbete samt

lärare i huslig ekonomi åtnjuter samma löne- och pensionsförmåner som lärare vid högre folkskola.

Internatsföreståndare erhåller enahanda löne- och pensionsförmåner som lärare vid lägre folkskola, såsom bostad likväl blott ett rum och kök. Dessutom erhåller han kost under den tid internatet är i verksamhet samt under jul- och påskferierna.

15 §.

Lärare och internatsföreståndare enligt 7, 9—11 och 14 §§ tillkommande penninglöner och -arvoden erlägger landskapet åt kommun, så ock den del av vikarie jämlikt 13 § 6 mom. tillkommande penninglön, som tjänstens innehavare icke är skyldig att erlägga. Landskapet ersätter även kommunerna för de barnbidragspremier, som kommunerna erlagt på grund av den av landskapet erhållna avlöningen för folkskollärarna.

Därutöver ersätter landskapet två tredjedelar av de verkliga årsutgifterna för kommunens folkskolväsende, vilka hänföra sig till anskaffande av skolinventarier, undervisningsmateriel, eleverna kostnadsfritt eller för begagnande tilldelade läroböcker jämte annan skolmateriel, elevernas tand- och hälsovård samt deras bispringande på sätt i 19 och 20 §§ sägs, dock ej för skolköks belysnings- och uppvärmningskostnader, ej heller för bränsle, som erfordras vid matlagning.

För underhåll av kommuns egna folkskolbyggnader tillkommer densamma i landskapsunderstöd för de egentliga folkskollokalerna två tredjedelar och för de av lärare disponerade byggnadernas andel hälften av de underhållskostnader, som bestämmas på sätt nedan sägs. För beräkning av de årliga underhållskostnaderna fastställes de av skolan använda byggnadernas värde enligt enahanda grunder och samma förfarande som beträffande de i 5 § nämnda normalprisen är sagt. Såsom underhållskostnad bör anses det procentbelopp av sagda värde, som i riket för olika byggnader fastställes till minst en och högst två procent.

Där lokalförmåner tilldelas lärare i ändamålsenlig hyresbostad eller ersättas med penningar, erlägges till kommun ett ersättningsbelopp, som motsvarar de av lärare disponerade byggnadernas andel i det

underhållsbidrag, som enligt föregående moment beviljas.

Till glest befolkade och avsidet belägna kommuner ävensom till andra kommuner, som med avseende å folkskolläraernas förhållanden äro med dem jämförliga, erlägger landskapet i tilläggsarvoden åt de kompetenta lärarna 10—50 % av grundlönen enligt klassificering, som landskapsstyrelsen fastställer. Avvika här avsedda förhållanden i olika delar av kommun väsentligen från varandra, kan tilläggsarvode erläggas jämväl endast i en del av kommunen eller utgå med olika belopp i olika delar av kommunen.

Landskapets fattigaste och glest befolkade kommuner åtnjuta i enlighet med grunder, som fastställas av landskapsstyrelsen, extra understöd, där deras kostnader för upprätthållande av folkskolväsendet eljest bleve oskäligt betungande.

Där kommun vid handhavandet av dess skolväsen genom oskicklighet, slöseri eller av annan därmed jämförlig orsak åsamkar sig större utgifter än vad som bör anses skäligt, må landskapsunderstöd ej till dessa onödiga kostnader utgivas.

Ej heller må landskapsunderstöd utgå till upprätthållande av lärartjänst, som är att anses såsom obehövlig.

3 KAP.

Folkskolväsendet i Mariehamn.

16 §.

Mariehamn äger rätt att själv ordna folkskolläraernas avlöning, dock så, att denna minst bör motsvara den åt folkskollärare i landskommun enligt denna landskapslag utgående penninglönen jämte naturaförmåner.

17 §.

Mariehamn tillkommer för upprätthållande av dess folkskolväsende i årligt bidrag av landskapet för varje elev ett belopp, vars storlek av landskapsstyrelsen för ett år i sänder fastställes inom ramen för i riket därför bestämda minimi- och maximibelopp.

4 KAP.

Understöd åt folkskolelever.

18 §.

Folkskolelev skall kostnadsfritt till ägo

erhålla läroböcker och andra skoltillbehör. Vid fortsättningsundervisningen erforderliga läro- och läseböcker må likväl givas endast till begagnande.

19 §.

Där det på grund av skolresornas längd eller besvärlighet finnes nödvändigt att till skolan frambefordra eller i dess närhet inkvartera yngre och svagare barn, tage kommun efter egen prövning del i härav föranledda kostnader, och skola kostnaderna i övrigt erläggas av elevens målsman, även i det fall att kommunen anordnat inkvarteringen eller skjutsningen. Är resan till närmaste folkskola längre än fem kilometer, bör kommunen deltaga i kostnaderna för barnets frambefordran och inkvartering utan avseende å dess ålder.

Glestbefolkad kommun skall för barn, som är bosatta på längre avstånd från skolan än fem kilometer, därest deras antal är minst sexton och elevernas dagliga frambefordrande icke på ändamålsenligt sätt kan åvägabringas, upprätta ett elevinternat, där ifrågavarande barn under skoltiden erhålla avgiftsfri helpension. Barnen kunna i internatet åläggas att utföra sådana för dem lämpade uppgifter, som icke störa undervisningen eller inskränka möjligheterna för dem att erhålla nödig rekreation. Har internat icke upprättats, är elev berättigad att i stället erhålla tillräckligt understöd för skjuts, logi och kost. För i detta moment omfördälda kostnader är glestbefolkad kommun berättigad att av landskapet utöver i 15 § stadgade två tredjedelar erhåll 5—25 % i understöd.

20 §.

Elev i folkskola skall av kommunen under alla skolarbetsdagar erhålla en avgiftsfri måltid.

Elev i folkskola är skyldig att utom skolans arbetstid i skälig befunnen mån utföra arbete för odling och insamling av födoämnen till skolköket. Lärare i folkskola är skyldig att leda denna barnens verksamhet.

Barn till mindrebemedlade föräldrar böra av kommunen tilldelas beklädnads- och annan hjälp i sådan omfattning, att de icke av brist på sådan hindras i sin skolgång.

5 KAP.

Särskilda föreskrifter.

21 §.

Mot de löneförmåner, som angivas i 2 och 3 kapitlen, är lärare vid lägre folkskola och fortsättningsklasser pliktig att meddela undervisning högst tjugofyra veckotimmar samt lärare vid högre folkskola och reducerad folkskola högst trettio veckotimmar. För därutöver tillkommande övertimmar skall lärare i landskommun erhålla det i 14 § 1 mom. omförmälda arvodet, vilket erlægges av landskapet.

22 §.

Skulle folkskolas läsår framdeles genom landskapslag förlängas eller lärares arbetskyldighet ökas, må lärare ej därför göra anspråk på särskilt arvode eller särskild ersättning.

Justeras med stöd av gällande stadganden avlöningen för innehavare av landskapets tjänst eller befattning till följd av ändring i det officiella levnadskostnadsindexet, skola de enligt 7, 9, 10, 11, 14 och 21 §§ i denna landskapslag utgående grundlönerna, ålderstilläggen och timarvodena samt de enligt 15 § 5 mom. utgående tilläggsarvodena i motsvarande mån justeras enligt därom utfärdade närmare föreskrifter och med iakttagande av sagda stadganden. Grundlönen utjämnas till närmaste tal, vars tolftedel är delbar med tjugofem, samt ålderstillägg, timarvode och i 15 § 5 mom. stadgat tilläggsarvode på motsvarande sätt till närmaste tal, vars tolftedel är delbar med fem.

23 §.

Åt lärare, vars tjänst indragits, erlægges lön på indragningsstat till ett belopp, som under första året efter tjänstens indragning motsvarar åt honom i tjänsten erlagd penninglön och de naturaförmåner, som hört till tjänsten, enligt gällande ersättningsgrunder förvandlade till penningar, och därefter beloppet av den pension, som åt honom skall erläggas ur landskapsmedel jämlikt 28 § 1 mom. Under det första året kunna åt lärare även erläggas de naturaförmåner, som hört till tjänsten, varvid lönen på indragningsstat i motsvarande mån minskas.

Rätten till lön på indragningsstat upphör, ifall läraren utnämns till annan folk-

skollärartjänst eller blir innehavare av landskaps- eller statstjänst eller fast befattning eller om han vägrar att temporärt, tills han kan förflyttas till ordinarie tjänst, i samma kommun mottaga för honom lämpad annan lärartjänst, som kommunen erbjuder honom.

För den tid lärare temporärt handhar dylik tjänst eller befattning, må åt honom erläggas lön på indragningsstat endast för såvitt den överstiger lönen för handhavandet av sagda tjänst eller befattning, däri inberäknat värdet av tilldelade naturaförmåner, på sätt i 1 mom. nämnts förvandlat till penningar, samt för bristande naturaförmåner möjligen utbetald ersättning i penningar.

Lön på indragningsstat utbetalas på samma sätt som ordinarie lön. Förflyttar kommun icke innehavare av indragen tjänst till annan ledig tjänst i kommunen eller, om sådan icke finnes, icke omedelbart anmäler läraren hos landskapsstyrelsen för förflyttning till annan tjänst, upphör kommunens rätt att av landskapsmedel erhålla understöd för erläggande av lön på indragningsstat, såvida landskapsstyrelsen icke av särskilda orsaker därtill bifaller. Lag samma vare, såvida kommun icke temporärt erbjuder sådan innehavare av indragen tjänst, som ännu icke förflyttats till annan tjänst, för honom lämpad lärartjänst, då möjlighet härtill förefinnes.

24 §.

Lärare vid högre folkskola, lärare vid reducerad folkskola, lärare vid lägre folkskola och vid fortsättningsklasser, så ock enligt 20 § i landskapslagen om läroplikt antagen lärare i slöjd samt lärare i huslig ekonomi, vare berättigad att i avseende å ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, han därförinnan handhaft någon annan här uppräknad tjänst.

Likaså får folkskollärare för ålderstillägg räkna sig till godo den tid, han under tiden för krigstillstånd varit i krigstjänst, dock med undantag av den tid han avtjänat stadgad värnplikt.

25 §.

Lärare, som övergått från landskaps- eller statstjänst till folkskollärartjänst eller från folkskola i en kommun till folkskola i annan kommun, vare berättigad

att i avseende å ålderstillägg i sin nya tjänst tillgodoräkna sig sin tidigare tjänstetid.

Angående rätt för lärare att vid övergång till liknande eller därmed jämförlig befattning i riket samt vid övergång från tjänst vid privat folkskola, folkhögskola, arbetarinstitut, uppfostringsanstalt, lärdomsskola eller dess förberedande skola, seminarium eller dess övningsskola eller religionssamfund till kommunal folkskola samt rätt för icke kompetent lärare att räkna tjänsteår för erhållande av ålderstillägg eller pension är särskilt stadgat.

26 §.

Ålderstillägg åt lärare beviljas på ansökan på folkskoldirektionens framställning av folkskolinspektören. Avböjer folkskolinspektören anhållan om ålderstillägg, bör ärendet av honom underställas landskapsstyrelsens avgörande.

27 §.

Högre grundlön erlagges räknat från början av månaden näst efter första barnets födelse ända till slutet av lärarens tjänstetid, såvida han förblir sin familjs huvudsakliga försörjare.

Lärare, som i december 1942 enligt då gällande lag var berättigad till högre grundlön, skall dock erhålla sådan ända till utgången av sin tjänstetid.

28 §.

Ordinarie lärare är efter trettio års lärarverksamhet och uppnådd sextio års ålder vid avgång från tjänsten berättigad att för sin återstående livstid erhålla årlig pension av landskapet efter enahanda grunder och till belopp som för folkskol-lärare i riket blivit därför fastställt.

Ådrager sig därförinnan ordinarie eller icke fastanställd kompetent lärare obotlig sjukdom eller befinnes han utan eget förvållande eljest hava blivit oförmögen att handhava sin tjänst, skall honom, då han avgår från tjänsten, beviljas ett årligt livstidsunderstöd, motsvarande för den, som varit fem år i tjänst, en fjärdedel av ovannämnda fulla pensionsbelopp samt för den, som tjänstgjort längre tid, ytterligare för varje tjänsteår ej tjugonedel av sagda belopp, till dess att den, som varit tjuugo år i tjänst, erhåller full pension.

Erhåller lärare av annan anledning av-

sked, vare han ej berättigad till pension eller understöd.

Vid lägre folkskola anställd lärare, som enligt tidigare gällande stadganden är berättigad till samma pension som lärare vid högre folkskola, skall bibehållas vid sådan rätt.

Justeras med stöd av gällande stadgande avlöningen för innehavare av landskaps-tjänst eller befattning till följd av förändringar i det officiella levnads-kostnadsindexet, skola pension och livstidsunderstöd, som enligt denna paragraf beviljas eller beviljats, i motsvarande mån justeras enligt därom utfärdade närmare föreskrifter och med iakttagande av sagda stadganden. Pension och understöd utjämnas till närmaste tal, vars tolftedel är delbar med tjugofem.

29 §.

Lärare vid högre folkskola eller reducerad folkskola är berättigad att vid sin avgång från tjänsten i avseende å pension tillgodoräkna sig den tid, varunder han efter vunnen kompetens tjänstgjort vid lägre folkskola.

30 §.

Person, som med stöd av denna landskapslag åtnjuter pension, är skyldig att med avseende å pensionen underkasta sig de bestämmelser, som i allmän lag om invaliditets- och ålderdomsförsäkring möjligen komma att stadgas.

31 §.

Skolans lokaliteter må icke användas för ändamål, som strida mot skolans uppfostrande uppgift. För andra ändamål än skolans eget bruk bör tillstånd i god tid utverkas hos direktionen. Sådant tillstånd må icke utan vägande skäl förvägras, där fråga är om klubb, kurs eller annat studie-, sång-, gymnastik- eller idrottstillfälle, vid vilket god ordning kan förutsättas vara rådande och som icke avser ekonomisk vinning.

I landskommun har skolans föreståndare och den lärare, vars undervisningsrum upplåtelsen gäller, så ock sökanden rätt att inom fem dagar efter delfåendet av direktionens beslut kräva, att frågan underställes folkskolinspektörens avgörande. I Mariehamn avgöres frågan av direktio-nen, sedan denna erhållit utlåtande där-

om av skolans föreståndare. Skolans föreståndare och sökanden äro berättigade att inom fem dagar efter delfåendet av direktionens beslut kräva, att frågan underställes stadsstyrelsens avgörande.

Där skäl äro för handen, kan kommunen eller direktionen bestämma, att för lokaliteternas belysning, rengöring och övervakning samt för förslitningen av skolans egendom eller för ersättande av möjlig skada på densamma avgift skall erläggas och förhandsgaranti för denna ställas.

32 §.

Vad härförinnan är stadgat angående högre folkskola, skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse jämväl med avseende å lägre folkskola och reducerad folkskola.

33 §.

Landskapsstyrelsen åligger att genom

landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna landskapslag.

Genom denna landskapslag upphävas landskapslagen den 3 juni 1927 om antagande av lagen angående kostnaderna för folkskolväsendet, given den 8 juni 1926 (5/27), och landskapslagen den 3 juni 1927 om antagande av förordningen om verkställighet av lagen den 8 juni 1926 angående kostnaderna för folkskolväsendet, given den 8 juni 1926 (6/27), jämte samtliga senare antagna landskapslagar angående ändring av förenämnda landskapslagar.

Denna landskapslags 22 § 2 mom. och 23 § 5 mom. skola lända till efterrättelse, så länge en allmän justering av innehavarnas av landskapets tjänst eller befattning avlöning verkställs på grundvalen av det officiella levnadskostnadsindexet.

Mariehamn den 8 december 1953.

På landstingets vägnar:

HUGO JOHANSSON
talman.

Herman Mattsson
vicetalman.

Carl Carlsson
vicetalman